

Δρ Άννα Δασκαλάκη
Γεωπόνος
Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής
του Παραρτήματος Κρήτης του ΓΕΩΤΕΕ

Άννα Δασκαλάκη

Video

Πρωτογενής τομέας: Ένα τοπίο που αλλάζει συνεχώς

Θα ήθελα κι εγώ με τη σειρά μου να συγχαρώ θερμά τους διοργανωτές για την άρτια προετοιμασία της σημερινής ημερίδας και να ευχαριστήσω για την τιμητική πρόσκληση συμμετοχής. Έχοντας το πλεονέκτημα να μιλήσω μετά από πολλούς αξιόλογους ομιλητές, αρκετοί από τους οποίους κάλυψαν ήδη ζητήματα που είχα σκοπό να θίξω, θα προσπαθήσω να είμαι σύντομη και ουσιαστική, ώστε να συμβάλω δημιουργικά στον διάλογο για τον επανασχεδιασμό του πρωτογενή τομέα.

Πέρυσι, σε αυτήν ακριβώς την αίθουσα, συζητήσαμε τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο πρωτογενής τομέας και την ανάγκη για ένα πιο συνεκτικό θεσμικό πλαίσιο. Φέτος, η συζήτηση προχωρά ένα βήμα παραπέρα: από τη διάγνωση των προβλημάτων, περνάμε στην ανάγκη επανασχεδιασμού, με βάση τα νέα δεδομένα, τις διεθνείς εξελίξεις και τις πραγματικές δυνατότητες της ελληνικής και ευρωπαϊκής αγροδιατροφής.

Ξεκινώντας από το ευρωπαϊκό περιβάλλον, αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι ο πρωτογενής τομέας και η αγροδιατροφή αντιπροσωπεύουν περίπου 16 εκατομμύρια θέσεις εργασίας και το 6,4% της συνολικής οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και όταν μιλάμε για τον πρωτογενή τομέα, δεν αναφερόμαστε μόνο στην παραγωγή, αλλά σε ολόκληρη την αλυσίδα αξίας: μεταποίηση, εμπορία, εξαγωγές, υπηρεσίες, τεχνολογία, καινοτομία. Πρόκειται για έναν τομέα με τεράστια οικονομική και κοινωνική σημασία.

Ωστόσο, τα παραγωγικά δεδομένα παραμένουν δύσκολα. Η κλιματική αλλαγή είναι πλέον καθημερινότητα και όχι μελλοντική απειλή. Το κόστος

παραγωγής παραμένει υψηλό, τα εργατικά χέρια δυσεύρετα, ενώ το νερό -κρίσιμος πόρος για την αγροτική παραγωγή- μειώνεται και βρίσκεται σε ανταγωνισμό με άλλες χρήσεις, όπως ο τουρισμός και η ύδρευση. Παράλληλα, ο σχεδιασμός μεγάλων έργων, όπως τα αρδευτικά, συχνά καθυστερεί ή υλοποιείται αποσπασματικά, δημιουργώντας πρόσθετη αβεβαιότητα.

Στο πεδίο των θεσμικών εξελίξεων, η περσινή υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ ανέδειξε με έντονο τρόπο τις αδυναμίες του συστήματος διαχείρισης των ενισχύσεων. Η μεταφορά του οργανισμού στην ΑΑΔΕ μπορεί να αποτέλεσε μια προσπάθεια ενίσχυσης της διαφάνειας και της εποπτείας, ωστόσο πολλά από τα δομικά προβλήματα παραμένουν. Το αποτέλεσμα ήταν σημαντικές καθυστερήσεις στις πληρωμές, τόσο στον πρώτο πυλώνα όσο και σε προγράμματα του δεύτερου πυλώνα, όπως οι νέοι αγρότες και τα σχέδια βελτίωσης. Η καθυστέρηση αυτή δεν πλήττει μόνο τους παραγωγούς· αφαιρεί ρευστότητα από ολόκληρη την αγορά, με επιπτώσεις που φτάνουν μέχρι και σε μεγάλες εκθέσεις, όπως η AGROTICA, η οποία φέτος μεταφέρθηκε για πρώτη φορά μετά από δεκαετίες.

Παράλληλα, νέες υποχρεώσεις, όπως το Ελαιοκομικό Μητρώο, επιβλήθηκαν χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία. Η έλλειψη προσωπικού, η απουσία λειτουργικής πλατφόρμας και οι υπερβολικά μακρινές ημερομηνίες εξυπηρέτησης – χαρακτηριστικό παράδειγμα τα Χανιά, όπου ραντεβού κλείνονται για το 2027 – δημιουργούν αναστάτωση αντί για οργάνωση.

Στο διεθνές περιβάλλον, οι εξελίξεις είναι εξίσου κρίσιμες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει την ενίσχυση των εξαγωγών της, όμως οι δασμοί που επιβάλλονται κατά καιρούς από τις Ηνωμένες Πολιτείες δημιουργούν αστάθεια. Οι συμφωνίες με τη Mercosur, την Ινδία και την Τυνησία φέρνουν φθηνότερα προϊόντα στην ευρωπαϊκή αγορά, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό για τους Ευρωπαίους παραγωγούς. Όλα αυτά συνθέτουν ένα περιβάλλον που απαιτεί στρατηγική, προσαρμοστικότητα και ισχυρά χρηματοδοτικά

εργαλεία.

Και εδώ βρίσκεται το κεντρικό ζήτημα: χωρίς σταθερά και λειτουργικά χρηματοδοτικά εργαλεία, δεν μπορούμε να μιλάμε για πραγματικό επανασχεδιασμό. Όπως ειπώθηκε και νωρίτερα, για να «κλείσει η βάνα» και να λειτουργήσει ένα σύγχρονο αρδευτικό δίκτυο, πρέπει πρώτα να υπάρχουν οι πόροι και οι μηχανισμοί που θα επιτρέψουν την υλοποίησή του.

Παρά τις δυσκολίες, υπάρχουν και σημαντικές αφορμές αισιοδοξίας. Το 2025 αναγνωρίστηκε το ελαιόλαδο ΠΓΕ Κρήτη, μια εξέλιξη που ενισχύει την ταυτότητα και την προστιθέμενη αξία του προϊόντος. Το 2026 η Κρήτη είναι Ευρωπαϊκή Γαστρονομική Περιφέρεια, γεγονός που δημιουργεί νέες ευκαιρίες για συνέργειες ανάμεσα στον πρωτογενή τομέα, τη μεταποίηση και τον τουρισμό. Οι αφίξεις αυξάνονται, η ζήτηση για τοπικά προϊόντα ενισχύεται, ενώ η Κρήτη διαθέτει πλήθος ΠΟΠ και ΠΓΕ προϊόντων, πολλά από τα οποία διακρίνονται σε διεθνείς διαγωνισμούς.

Αυτό το περιβάλλον μάς καλεί να δούμε όχι μόνο τις δυσκολίες, αλλά και τις δυνατότητες. Να αξιοποιήσουμε την επιστημονική γνώση, να διεκδικήσουμε θεσμικές αλλαγές, να ενισχύσουμε τις εξαγωγές μας και να χτίσουμε πολιτικές που βασίζονται σε δεδομένα και όχι σε αποσπασματικές παρεμβάσεις. Το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο, όπως και άλλοι επιστημονικοί φορείς, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά, αρκεί να υπάρχει πραγματική συνεργασία με την πολιτεία. Χωρίς αυτήν, καμία μεταρρύθμιση δεν μπορεί να αποδώσει.

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω ότι η αλλαγή του τοπίου απαιτεί συμμετοχή όλων: παραγωγών, επιστημόνων, φορέων, πολιτείας. Και μέχρι να αλλάξει το τοπίο, οφείλουμε να βρούμε τρόπους να λειτουργούμε αποτελεσματικά μέσα σε αυτό. Με ρεαλισμό, συνεργασία και αξιοποίηση των δυνατοτήτων μας, μπορούμε να διαμορφώσουμε έναν πρωτογενή τομέα ανθεκτικό, ανταγωνιστικό και βιώσιμο.

Σας ευχαριστώ πολύ.

